

Bizarnosti, ki barvajo naš vsakdan, so pravi antipod življenja še pred nekaj tedni. Čeprav meje našega sveta niso več meje naših občin, politični parket še vedno ostaja kamen spotike, kjer se tragikomedija piše sama. Prav zato je v prvi vrsti pomembno, da (p)ostanemo človek človeku človek in ne glede na fizično distanco delujemo pro bono ter se osredotočimo na medsebojno pomoč in solidarnost, kar najbolj pooseblja Evropska unija. Bliža se 9. maj – dan Evrope, ko se lahko na lastne oči prepričamo, da Evropska unija še vedno temelji na osnovnih vrednotah, zato sem v okviru projekta Šola ambasadorka Evropskega parlamenta intervjuvala našo najmlajšo evropsko poslanko Ireno Jovevo. Novinarko, ki je za svoje delo prejela nagrado Watchdog za debitantko leta in se je lani kot nosilka Liste Marjana Šarca podala tudi v politične vode, sem povprašala o novi realnosti zaradi koronavirusa, migracijah, svobodi govora in ogroženi demokraciji, dezinformacijah, emancipaciji, podnebni pravičnosti, prihodnosti EU in priložnostih za mlade.

FOTO: Jože Suhadolnik, Vir: <https://www.delo.si>

1. Kakšen se vam zdi odziv EU na krizo zaradi koronavirusa?

Evropska unija je – na žalost – znana po počasnejšem in poznem, morda celo prepoznam odzivanju na nastale krize in krizne razmere, kar sicer najbrž velikokrat lahko povežemo s številom zapletenih postopkov sprejemanja odločitev, birokratskih postopkov in razpršenosti mnenj z možnostjo veta vsake države članice v Svetu, a vendarle ... Do tega sem bila od nekdaj kritična. Toda tokrat v spopadu s COVID-19 se je EU odzvala hitreje in kar je najpomembnejše precej učinkovito. Po začetnem šoku, ki je po mojem mnenju razumljiv, saj nihče ni bil pripravljen na to, kar se je zgodilo, in je vsaj meni logično, da je najprej vsaka država pomislila nase oziroma na svoje ljudi ... Potem pa je bilo treba hitro dojeti, da je čista iluzija misliti, da se kdorkoli proti temu lahko bori sam; ne glede na velikost ali, če hočete, moč posameznih držav. Največ, kar je EU lahko naredila, tudi je naredila oziroma počne: razporejanje sredstev, ki jih ima na voljo na vseh področjih z namenom zmanjševanja in blaženja učnikov nastale zdravstvene in nastajajoče gospodarske krize.

2. Kako poteka vaše delo od doma?

Ima svoje prednosti in slabosti. Zame osebno je ključna prednost to, da je vsem vseeno, kako je kdo oblečen in sem lahko na pomembni videokonferenci mirno v svoji najudobnejši trenirki, celo pižami. ☺ Seveda pa je dejstvo, da okoliščine niso idealne, že tako zapleteno delo je samo še bolj zapleteno, saj je potrebno veliko več časa, klicev, sporočil ... A zahvaljujoč tehnologiji kljub vsemu lahko delo opravljamo dobro in učinkovito. Tudi plenarna zasedanja potekajo na daljavo (doslej smo imeli dve zasedanji v marcu in aprilu, čaka nas še najmanj majsko zasedanje na tak način). To pomeni, da ne moremo sodelovati v razpravi (sodelujejo lahko le tisti, ki so ostali v Bruslju in so lahko fizično prisotni v dvorani), lahko pa jo spremljamo, medtem ko glasujemo na daljavo, toda ne prek elektronskega programa (vsaj zaenkrat), pač pa tako, da natisnemo glasovalni list, ga izpolnimo, skeniramo ali fotografiramo in pošljemo pristojnim. Nekateri kolegi sicer to počnejo s pomočjo elektronskega pisala, a večina nas glasuje tako, kot sem opisala.

3. Kako se med obilico novic izogniti tudi epidemiji dezinformacij? Vidite aplikacijo za sledenje posameznikov, okuženih s koronavirusom, kot nevarnost vdora v zasebnost ali kot nujno?

Dezinformacije so problematične vedno, ne samo sedaj. Trenutno nimamo razvitega mehanizma za razločevanje verodostojnosti informacij, ker ga je, roko na srce, skoraj nemogoče razviti. Pravica do svobode govora mora biti spoštovana, kar pa otežuje omejevanje dezinformacij, ki so mnogokrat podane v obliki mnenja. Zato menim, da je ključna kritična pismenost; ljudje bi morali biti previdni in izobraženi pri sledenju informacij vsaj do mere, ko so sposobni razlikovati med informacijo in mnenjem, hkrati pa potrebujejo informacijo o viru podajanja informacij. Če veš, od kod informacija prihaja, lažje oceniš njeno verodostojnost. Aplikacija za sledenje posameznikov je po mojem mnenju nedopustna, ker nima ustreznih varovalnih mehanizmov za omejevanje njene uporabe. Tanka je meja med sledenjem za dobro vseh in vdorom v zasebnost, zato menim, da takšni mehanizmi ne sodijo v sodobno družbo.

4. Evropska zveza novinarjev je izrazila zaskrbljenost nad grožnjami, ki jih doživljajo novinarji zaradi uresničevanja lastnih ambicij politikov, predvsem v »sestrski državi« Madžarski. Tudi v Sloveniji medijsko delovanje ni več prosto; še posebej so ogroženi tisti mediji, ki naj bi izvirali iz nekdanjega komunističnega režima (kot jih označuje depeša). Kako gledate na celotno situacijo kot bivša novinarka? Je poleg novinarstva ogrožena tudi demokracija?

Trenutna situacija je nedopustna. Novinarji pač ne pišejo zato, da bi bili všeč politiki, vsaj ne bi smeli. Vsi, ki pa to počnejo, zame niti niso novinarji. Napadi in pritiski na medije so nesprejemljivi in obsojanja vredni. Seveda sem bila tudi sama deležna marsičesa kot novinarka, predvsem žalitev, ko komu kaj ni bilo všeč, a sem vedno stala za vsakim svojim prispevkom (in še vedno stojim), ker sem svoje delo opravljala profesionalno in v skladu z vsemi standardi. Se mi pa zdi, da je situacija v medijih vedno slabša, predvsem v zadnjem mesecu in pol (sklepam, da mi ni treba posebej pojasnjevati, zakaj). Novinarjem bi bilo treba predvsem izboljšati pogoje za delo, še zlasti v trenutni situaciji. Morda bi se aktualna vlada, če že ima več kot očitno dovolj časa za druge zadeve, raje ukvarjala s tem, vendar očitno sama te "izboljšave" razume po svoje; na način, da morajo vsi pisati in govoriti tako, kot je njej všeč, v nasprotnem primeru pa spremljamo raznorazne depeše (ali dokumente, kakorkoli jih že imenujejo, bistvo je v besedilu) z nekimi prikladnimi ugotovitvami oziroma "ugotovitvami", kadrovanja, pritiske in napade. Absolutno je poleg novinarstva ogrožena tudi demokracija. Mediji so ključni steber vsake demokratične družbe in države; temeljna elementa vsake delujoče demokracije sta svoboda do informacij in pravica do svobodnega izražanja, s tem pa tudi obstoj neodvisnih in pluralističnih medijev. Evropska unija ima namreč v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah vključeno spoštovanje in varovanje svobode in pluralizma medijev kot temeljnega stebra demokracije, zato je dogajanje na Madžarskem, ki ste ga omenili, absolutno nedopustno.

5. EU migrantom pooseblja mir, a so jim premnogo krat kratene pravice – tudi v naši neposredni bližini. Za vidnost te problematike se borite tudi sami. Je takšna politika sprejemljiva? Si predsedujoča Hrvaška ne zatiska več oči in je vzela v poštev vaše skrbi?

Ne, trenutna politika ni sprejemljiva. Skupaj s somišljeniki v Evropskem parlamentu se borimo za temeljne človekove pravice vsakega posameznika. Žal se moramo posebej močno boriti za pravice beguncev in migrantov, ker so jim te neprestano kratene. To ne pomeni, da zagovarjam "odprtje meja" ali da ne razumem pomena azilne politike, da ne ločim med begunci, prosilci za azil oziroma mednarodno zaščito, ekonomskimi migranti, zakonitimi migranti, nezakonitimi migranti ... Sploh ne gre za to. Človekove pravice so pač ČLOVEKOVE pravice, to je univerzalno, pika, ni debate. Menim, da Hrvaška še vedno ni vzela v poštev naših skrbi in predlogov. Žal. Raje se spreneveda, da kratenje pravic migrantov tam ne obstaja in zagovarja stališče, da so to le zgodbe in izmišljotine. Na žalost moram biti kritična tudi do dejstva, da so prenekateri evropski voditelji tiho, čeprav je popolnoma jasno, da bi morali udariti po mizi in nekaj storiti v zvezi s tem. Dokler to ne bo doseženo, pa – vsaj jaz – preprosto ne bom tiho.

6. Ženske v EU zaslužijo v povprečju skoraj 15 % manj na uro kot moški. Kaj menite o še vedno znatni razliki med spoloma? Kako si Evropski parlament prizadeva za enakopravnost?

Meni je iskreno nerazumljivo, da se leta 2020 sploh še moramo pogovarjati o tem, kar pomeni zgolj in samo to, da marsikaj pri enako(pravno)sti spolov še zdaleč ni tako, kot bi moralo biti. To pove vse o tem, kje smo oziroma kje nismo kot družba. Da si leta 2020 še vedno zastavljamo zelo podobna, če ne celo enaka vprašanja, kot so si jih postavljali pred stoletji in/ali desetletji, ter da sploh še imamo dvome v zvezi s tem. Tega že zdavnaj ne bi smelo več biti. Krivi pa so, vsaj po mojem mnenju, stereotipi, ki še vedno obstajajo in ki ne delajo usluge nikomur, ne ženskam ne moškim. Tako ene kot druge namreč postavljajo v neke igrane vloge, omejujejo in marsikoga tudi ponižujejo, če ne še kaj hujšega. Spoli se prepletajo, ne pa ločujejo in razlikujejo po svojih pravicah, možnostih in zmožnostih; takšno miselnost bo treba začeti imeti. Prepričana sem, da bodo korenite in celovite spremembe mogoče (še) takrat, ko bomo vsi, ampak resnično vsi razumeli, da ženske in moški seveda nismo enaki, nikoli ne bomo, smo pa in moramo biti enakopravni ter imeti enake možnosti, na primer pri službi, izobrazbi, plači itd. Mislim, da je ravno v Evropskem parlamentu vendarle čutiti precej manj razlik oziroma diskriminacije na tem področju kot pa marsikje drugje, po posameznih državah denimo. Nikakor ne morem reči, da EU na tem področju ni storila oziroma ne dela nič. Kot primer gre morda izpostaviti to, da ženske in moški prejemamo enako plačilo za enako delo. Kljub vsemu seveda izzivi ostajajo, vseeno pa nisem naklonjena prisilnim mehanizmom, kot so denimo spolne kvote. O tem je veliko govora in čeprav te kvote po eni strani razumem (če recimo pogledamo že same evropske volitve oziroma kandidatne liste, je vprašanje, koliko žensk bi nas dejansko bilo v Evropskem parlamentu, če teh kvot ne bi bilo), menim, da mora biti doseganje enakopravnosti med spoloma družbeni preskok, ki ga bomo dosegli takrat, ko bodo vsi imeli enako spoštovanje drug do drugega. Če že toliko govorimo o enako(pravno)sti spolov, bi sama raje razmišljala predvsem v smeri uvedbe transparentnega in nevtralnega zaposlovanja. Govorim seveda na splošno o trgu dela v EU. Z nevtralnimi kvotami bi zagotovo pripomogli k uničenju predsodkov, stereotipov, predvsem pa dejansko izpolnjevali oziroma izvajali načelo enakosti spolov.

7. Mladi vedno pošljemo jasno sporočilo, da nam je mar za prihodnost našega zelenega planeta in da ne želimo biti priča kataklizmi zaradi uničujočih učinkov podnebnih sprememb, kar vedno znova dokazujemo s podnebnimi »štrajki«. Kakšna je pot do podnebne nevtralnosti do leta 2050 in kakšno vlogo lahko odigramo mladi?

Pot do podnebne nevtralnosti bo težka, polna preprek, vzponov in padcev. Evropska unija si je z Zelenim dogovorom zadala visoke cilje, ki jih bo težko doseči. Pomembno pa je, da bodo trendu EU

sledile tudi ostale države sveta, saj pri boju proti podnebnim spremembam brez uniformnega delovanja vseh držav in vsakogar želenih ciljev ne bo možno uresničiti. Mladi že tako imate veliko vlogo – vpliv neprestanega pozivanja in opozarjanja na problematiko je večji, kot se morda zavedate. Največ, kar lahko posameznik naredi, je opozarjanje na problematiko ter seveda postavljanje zgleda ostalim prebivalcem z okolju prijaznimi dejanji. Znan Gandhijev pregovor pravi: »Bodi sprememba, ki jo želiš videti v svetu.« Menim, da v boju proti podnebnim spremembam to drži kot pribito. Preproste stvari, kot so ločevanje odpadkov, skrb za čisto okolico, uporaba javnega prevoza in podobno, močno pripomorejo pri soočanju s podnebnimi spremembami. Mladi ste (no, smo😊) pri tem cilju ključni, saj se problematike zavedamo precej bolj kot marsikatera starejša generacija.

8. »Združeni smo močni, ločeni propademo,« je dejal Donald Tusk. Obstaja več scenarijev o prihodnosti EU: individualizem, ksenofobija in nacionalizem ali pa medsebojna pomoč. Kakšna je prihodnost EU skozi vaše oči?

Težko je napovedati, kako se bo Evropska unija v prihodnosti razvijala. Pravzaprav so takšna napovedovanja zelo nevhvaležna. Vidimo, kako hitro se lahko cel svet obrne na glavo. Je pa res, da smo v težkem obdobju izrazitega boja med individualizmom in skupnostjo. Medsebojna pomoč še nikoli ni bila na tako visokem nivoju, kot je sedaj, po drugi strani pa se v prenekaterih državah članicah EU dogajajo stvari, ki ne sodijo v 21. stoletje in bi morale biti že davno pozabljene. Ne znam napovedati razvoja, si pa želim, da bi se Unija razvijala v skladu z izjavo Donalda Tuska. Želim si, da bomo delovali uniformno, da bosta nad nacionalnimi in individualnimi interesi prevladali solidarnost in medsebojna pomoč. Dejstvo je tudi, da če želimo biti konkurenčni in imeti vpliv v sodobnem svetu, moramo držati skupaj.

9. Odpira se vse več priložnosti za mlade v EU. Kako se lahko v samo dogajanje vključimo že kot srednješolci? Ima glas mladih težo v soustvarjanju EU? Imate kakšno sporočilo za vse dijake v času izrednih razmer?

Kot srednješolci se lahko vključite v posebne programe EU, ki so namenjeni prav vam. Teh sicer ni veliko, saj večina programov, ki so organizirani, zajemajo pogoj polnoletnosti za možnost aktivne participacije. Kot poslanka se borim za uveljavljanje teže glasu mladih tako pri opozarjanju na probleme in pri soustvarjanju politike kot tudi pri sooblikovanju EU kot take. Saj veste, na mladih svet stoji. Bodite glasni, opozarjajte na skrbi in borite se za svoja prepričanja, saj s tem zase in za skupnost naredite največ. V času izrednih razmer vas prosim, da se ne prepustite ravnodušnosti, v času kakršnihkoli razmer pa ostanite zvesti sami sebi. Ne glede na to, kam vas pelje in kam vas še bo peljalo življenje, nikoli ne postanite vsevedni ali samozadostni. Bodite boljši od tega, od pametnjakovičev in pokroviteljev. Če se boste obnašali tako, kot se oni, kakšna je potem razlika med njimi in vami?

Eva Drofenik, 2. a